

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОБЛАСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ –
КЮСТЕНДИЛ

АКТУАЛИЗИРАН
ДОКУМЕНТ

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА
СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ
КЮСТЕНДИЛ 2018-2020

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	3
СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ.....	4
СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ	4
ВЪВЕДЕНИЕ.....	5
РЕЗУЛТАТИ ОТ МЕЖДИННАТА ОЦЕНКА И МОТИВИ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА АКТУАЛИЗИРАН ДОКУМЕНТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОСР НА ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ.....	7
ЧАСТ I „АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО, ЕКОЛОГИЧЕСКОТО И ТЕРИТОРИАЛНО УРБАНИСТИЧНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ“	10
7. Административен капацитет, междуинституционална координация и съгласуваност на политиките.....	10
ЧАСТ II СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ ЗА ПЕРИОДА 2014-2020	14
3. Визия, цели и приоритети за развитие на област Кюстендил	15
4. АКТУАЛИЗИРАНА Обща оценка на необходимите ресурси за постигане целите на ОСР	30
5. Райони за целенасочена подкрепа, Област Кюстендил, 2018 г.	36
6. Мерки и средства за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа	38
7. Насоки и мерки за развитие на териториалното сътрудничество	39
8. Наблюдение, оценка и контрол на изпълнението /мониторинг/ на ОСР. Критерии за оценка.....	41

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АПИ	Агенция пътна инфраструктура
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ДФ	Държавен фонд
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕФМДР	Европейски фонд за морско дело и рибарство
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗАТУРБ	Закон за административно-териториалното устройство на Република България
ЗРР	Закон за регионално развитие
ИСИС	Иновационна стратегия за интелигентна специализация
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение
КФ	Кохезионен фонд
МО	Междинна оценка
НСИ	Национален статистически институт
ОПР	Общински план за развитие
ОСР	Областна стратегия за развитие
ППЗРР	Правилник за прилагане на Закона за регионално развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСПВ	Пречиствателна станция за питейни води
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПЧП	Публично-частни партньорства
РЦП	Район за целенасочена подкрепа
СЦ	Специфична цел

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1 – Изпълнение на условия за актуализация на стратегически документи в областта на регионалното развитие, съгласно чл. 31, ал. 1 от ППЗР	7
Таблица 2 – Актуализирана индикативна финансова рамка на ОСР на област Кюстендил, в хил. лв.....	32
Таблица 3 – Райони за целенасочена подкрепа в Област Кюстендил	37
Таблица 4 – Общи макроикономически индикатори и показатели към Стратегия “Европа 2020”	43
Таблица 5 – Специфични индикатори по специфични цел	46

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1 – Относителен дял на индикативните финансови разходи по приоритети	35
---	----

ВЪВЕДЕНИЕ

Областната стратегия за развитие на област Кюстендил (ОСР)¹ е част от системата за стратегическо планиране на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие и е разработена в съответствие със стратегическата ориентация на регионалната политика на ЕС и националните цели и приоритети за регионално развитие при съобразяване с нормативната и институционална среда за нейното прилагане, мониторинг и оценка.

Стратегическият документ е разработен въз основа на разпоредбите на чл. 13, ал. 1 на Закона за регионално развитие (ЗРР). Съгласно законовите изисквания, Областната стратегия за развитие следва да определи средносрочните цели и приоритети за развитието на областта, като същевременно начертае стратегическите насоки за разработване на общинските планове за развитие.

Основното предназначение на ОСР на област Кюстендил е да очертае стратегическите насоки за развитие на областта, в съответствие с Регионалния план за развитие на Югозападен район 2014-2020, като се отчитат специфичните характеристики и потенциала на областта.

Същевременно, ЗРР и Правилника за неговото прилагане (ППЗРР) предвиждат възможност, разработените Областни стратегии да бъдат актуализирани при настъпване на някой от следните условия²:

- при съществени промени на икономическите и социалните условия в областта;
- в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на регионалния план за развитие;
- в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;
- при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на областната стратегия;
- при промени в териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа.

В изпълнение на законовите и нормативни изисквания, настоящия документ отразява настъпилите изменения във вътрешната и във външната нормативна и институционална среда, в която Стратегията следва да бъде реализирана и резултатите

---

¹ Документът е приет с Решение № 1 на Областния съвет за развитие от 28.06.2013 г.

² Съгласно чл. 31, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за регионално развитие

и препоръките от изготвения доклад от извършена междинна оценка на ОСР на област Кюстендил, обхващаща първата половина на програмния период 2014-2020 г.

Настоящата актуализация на ОСР на област Кюстендил 2014-2020 г. е разработен за остатъка от програмния период (до 31.12.2020 г.), чрез изготвяне на актуализиран документ за изпълнение, който я допълва³. Документът обхваща следните части на ОСР на област Кюстендил:

- Част I „Анализ на икономическото, социалното, екологическото и териториално урбанистичното развитие на област Кюстендил“
- Част II „Стратегия за развитие на област Кюстендил за периода 2014 – 2020 г., в следните раздели:
  - o т. 3 – „Визия, цели и приоритети за развитие на областта“;
  - o т. 4 – „Обща оценка на необходимите ресурси за постигане целите на ОСР“;
  - o т. 5 – „Райони за целенасочена подкрепа, Област Кюстендил, 2011 г.“;
  - o т. 6 - „Наблюдение, оценка и контрол на изпълнението /мониторинг/ на ОСР. Критерии за оценка“;

С оглед на промените в ЗРР от 2016 г., в Областната стратегия за развитие на област Кюстендил са включени две нови части:

- Мерки и средства за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа;
- Насоки и мерки за развитие на териториалното сътрудничество.

---

³ Съгласно изисквания на чл. 31, ал. 2 „За актуализиране на областната стратегия за развитие се разработва актуализиран документ за изпълнение, който я допълва“

РЕЗУЛТАТИ ОТ МЕЖДИННАТА ОЦЕНКА И МОТИВИ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА АКТУАЛИЗИРАН ДОКУМЕНТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОСР НА ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ

Актуализираният документ за изпълнение на Областната стратегия за развитие на област Кюстендил за периода 2018-2020 г. е изготвен на основание чл. 31, ал. 1, т. 3 и т. 5 от ППЗРР.

В настоящия документ са отразени препоръките от изготвената Междинна оценка на Областната стратегия за развитие на област Кюстендил 2014-2020 г. Документът е изготвен в изпълнение на договор между Областна администрация Кюстендил (Възложител) и „Прайм Консултинг“ ЕООД (Изпълнител), и в съответствие с нормативните разпоредби, регулиращи провеждането на регионална политика в Република България.

Условията и нуждата от актуализация на стратегически и планови документи в сферата на регионалното развитие в Р. България се определят от чл. 31, ал. 1 от ППЗРР. В изготвената междинна оценка са дадени основните мотиви за актуализация на стратегическия документ, по отношение на условията определени в ППЗРР. В следващата таблица е представена информация за идентифицирани проблеми и предложените мерки за тяхното преодоляване по всеки един компонент от условията за актуализация, залегнали в законовата и нормативна база.

Таблица 1 – Изпълнение на условия за актуализация на стратегически документи в областта на регионалното развитие, съгласно чл. 31, ал. 1 от ППЗРР

Условия за актуализация на Областната стратегия за регионално развитие	Изпълнени условия
<p>1. при съществени промени на икономическите и социалните условия в областта.</p> <p>Констатации: В междинната оценка не са налични констатации относно настъпили важни социални - икономически промени, които да променят оценката на силните и слабите страни.</p>	☐
<p>2. в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на регионалния план за развитие</p> <p>Констатации: Към момента няма актуализиран документ за изпълнение на регионалния план за развитие.</p>	☐
<p>3. в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС</p>	☒

Условия за актуализация на Областната стратегия за регионално развитие	Изпълнени условия
<p>Констатации: Промените в националното законодателство (ЗРР) касаят изменение съдържанието на областните стратегии (чл. 12 ал. 3, т. 5 и 6), задължаващо включването на две нови точки, а именно: мерките и средствата за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа; насоки и мерки за развитие на териториалното сътрудничество.</p>	
<p>4. при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на областната стратегия</p> <p>Констатации: Актуализация на ОСР по отношение на съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на Областната стратегия се отнася до приетата Иновационна стратегия за интелигентна специализация на Република България 2014-2020 г., както и насоките за актуализация на ОСР във връзка с това.</p>	☒
<p>5. при промени в териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа⁴</p> <p>Констатации: Налице е законово изменение по отношение на критериите определящи териториалния обхват на район за целенасочена подкрепа. Новите критерии включват: 1. общините от четвърта и пета категория; 2. общините от втора и трета категория при наличието на някоя от следните географски характеристики: а) най-малко 50 на сто от територията на общината е в планински район; б) най-малко 50 на сто от територията на общината е в полупланински район; в) територията на общината е в пограничен район.</p>	☒

Мотивите за актуализация на действащата ОСР са във връзка с посочените по-горе т. 3, т. 4 и т. 5. от ал. 1 на чл. 31 на ППЗРР и поради влезли в сила промени, обнародвани в бр. 15 на ДВ от 2016 г. в основния нормативен акт, регламентиращ регионалното развитие в страната, а именно Законът за регионално развитие. Съгласно тях е налична промяна в структурата на ОСР, като стратегията се разширява

⁴ Закон за регионално развитие, (изм. ДВ, бр. 50 от 2016 г.)

по обхват и в съдържанието ѝ (чл. 12, ал. 3, т. 5 и 6) следва да се включат две нови точки, а именно:

- мерките и средствата за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа и
- насоки и мерки за развитие на териториалното сътрудничество.

В допълнение, при посочената промяна на Закона е изменено и понятието за „район за целенасочена подкрепа“, както и критериите определящи техния **териториален обхват**.

Предложенията за актуализация на областната стратегия за развитие са свързани и с идентифицираните в изготвената Междинна оценка препоръки, а именно:

Промени в съдържателно отношение

- 1) Допълване на социално-икономическия анализ с анализ на „административен капацитет, междуинституционална координация и съгласуваност на политиките“

Промени в стратегическата рамка

- 2) Да се направи ясна демаркация между отделните стратегически цели, приоритети и специфични цели.
- 3) Идентифициране на ограничен брой основани на иновациите и знанието приоритети за развитие в съответствие със съществуващите или потенциалните сектори за интелигентна специализация.
- 4) Да се отнесат коректно мерки в обхвата на ОСР, и такива, които са част от препоръките за изготвяне на ОПР от общините.
- 5) Ревизия на общите и специфични индикатори.
- 6) С оглед неравномерната степен на финансово изпълнение по отделните стратегически цели на ОСР, подходящо е да се направи нова оценка на необходимите ресурси за изпълнение на ОСР в оставащия период на нейното действие.

В изпълнение на законовите и нормативни изисквания и препоръките за актуализиране на Областната стратегия за развитие на област Кюстендил се разработва актуализиран документ за изпълнение, който я допълва.

Изработването и приемането на документа по ал. 2 се извършва при условията и по реда на изработване и приемане на областната стратегия за развитие (чл. 31, ал. 2 от ППЗРР).

АКТУАЛИЗИРАН ДОКУМЕНТ

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ НА ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ 2018-2020

В структурно отношение, настоящият „Актуализиран документ за изпълнение на ОСР Кюстендил 2018-2020 г.“ следва заетата последователност в ОСР Кюстендил 2014-2020 г., като включва само актуализираните части на Стратегията и по този начин я допълва.

ЧАСТ I „АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО, ЕКОЛОГИЧЕСКОТО И ТЕРИТОРИАЛНО УРБАНИСТИЧНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ“

Съгласно Методически указания за разработване на Областни стратегии за развитие (2014-2020)⁵, сред основните елементи в анализа на състоянието и тенденциите в развитието на областта се включва анализ на административен капацитет, междуинституционална координация и съгласуваност на политиките. В извършената междинна оценка е констатирана липсата на този елемент при извършване на социално-икономическия анализ, като е дадена препоръка да бъде допълнен. С оглед на спазване на Методическите указания и дадената препоръка изготвения анализ се допълва с точка 7. „Административен капацитет, междуинституционална координация и съгласуваност на политиките“, като настоящата точка 7 „Синтезиран анализ (SWOT)“ става точка 8. Изготвеният анализ е представен по-долу.

7. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ, МЕЖДУИНСТИТУЦИОНАЛНА КООРДИНАЦИЯ И СЪГЛАСУВАНОСТ НА ПОЛИТИКИТЕ

Провеждането на държавната политика в областта на регионалното развитие се основава на формулираните в Закона за регионалното развитие принципи за:

- програмиране и концентрация на ресурсите;
- допълване на финансирането от национални публични източници при съвместно финансиране с ресурси от фондове на Европейския съюз, частни източници и от международни финансови институции;

---

⁵ Методически указания за разработване на Националната стратегия за регионално развитие на Р. България (2012-2022), Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), Областни стратегии за развитие (2014-2020), Общински планове за развитие (2014-2020), одобрени със Заповед № РД-02-14-2402/22.11.2011 г. на Министъра на регионалното развитие и благоустройството

- междуведомствена координация на дейността на компетентните органи в процеса на планирането, програмирането, ресурсното осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;
- съгласуваност с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на международно, национално, регионално и местно равнище;
- партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката.

Прилагането на тези принципи залегнали в закона, изисква наличие на достатъчен административен капацитет и добра координация между регионалните и местните власти. Реализацията и постигането на набелязаните цели зависи от взаимодействието на различните административни структури и най-вече от точното регламентиране на правомощията и отговорностите на всички участници.

Административен капацитет

Административният капацитет включва следните основни компоненти: капацитет за разработване, анализ и оценка на политики, капацитет за координация и капацитет за управление на човешки ресурси. Дейностите, от които се правят изводи за административния капацитет в Област Кюстендил, са ориентирани към потребителите на административни услуги и са свързани с подобряване работата на администрацията. Една от основните задачи на административните органи на областно ниво е свързана с утвърждаване на принципите за добро управление, създаването на ефективна и компетентна администрация, способна да разработва и прилага националните и европейските политики, включването на заинтересованите страни във формулирането на политики и подобряването на капацитета на служителите за изпълнение на задълженията им.

Основните направления на дейността на администрацията на Област Кюстендил и базовите административни услуги, предоставяни за гражданите и бизнеса, вкл. електронни услуги, са свързани с упражняването на правомощията на областния управител, детайлизирани основно в Закона за администрацията. Сред ключовите отговорности на областната администрация спадат:

- провеждане на държавна политика на територията на областта, координиране на работата на органите на изпълнителната власт и на техните администрации на територията на областта и взаимодействието им с местната власт.
- опазване и защита на държавната собственост;
- осигурява съответствие между националните и местните интереси, организира разработването и изпълнението на областни планове,

стратегии и програми за регионално развитие, осъществява взаимодействие с органите на местното самоуправление и местната администрация;

- осигурява провеждането на държавната политика за насърчаване на инвестициите на територията на областта в съответствие с предоставените му със Закона за насърчаване на инвестициите правомощия и др.

В институционален план, организационната структура на администрацията е в съответствие с действащата нормативна уредба. Общата численост на персонала е 24 щатни бройки. Нивото на професионална квалификация напълно съответства на нуждите от предоставяне на качествени публични услуги. Регулярно, служителите преминават курсове за повишаване на професионалната им квалификация и умения. Различните национални програми за стимулиране на заетост, старт на кариерата, за хора с увреждания и др. са начин за временно осигуряване на необходимия ресурс от изпълнители, специалисти и експерти за изпълняване на компетенциите и поетите задължения на Областна администрация Кюстендил.

Въз основа на утвърдения Стратегически план 2013-2015 г. и Оперативен план в Областна администрация – Кюстендил са определени стратегическите и оперативни цели и приоритетите за развитие, като по-голяма част от поставените цели се изпълняват. През 2016-2018 беше утвърдена нова Стратегия за управление на риска с идентифицирани съществени рискове, застрашаващи постигането на оперативните цели на администрацията.

Основните принципи за работата на администрацията, възприети от ЕС и залегнали в българските стратегически документи и нормативни актове са законност, откритост, ефективност и ефикасност, отчетност и кохерентност. В най-голяма степен провеждането на тези принципи става видимо при работата с потребители на административни услуги на областно ниво. В изпълнение на тези принципи в Областна администрация Кюстендил са одобрени са правила за приемане и обработка на сигнали за нередности, нарушения и корупция. Интернет страницата на администрацията предоставя актуална и достъпна информация за всички заинтересовани лица и периодично се актуализира от определените за това служители. Данните от извършените анализи за нивото на удовлетворение на потребителите при предоставяне на административни услуги показва, че административните услуги се изпълняват в рамките на законовия срок, като 75% дават оценка „много добро“ по отношение на качеството на административното обслужване.

По отношение на подготовката и изпълнение на проекти, през последните години, областната администрация е работила по различни проекти, финансирани със средства от ЕС - Проект „Гроу Мобайл - Прилагане на иновативни мобилни приложения, стимулиране на развитието на иновационни услуги в сектора на туризма“, Проектът „Подобряване на виртуалната достъпност в Югоизточна Европа

чрез съвместни инициативи, улесняващи внедряването на ширококоловови мрежи (SIVA)⁴⁴ и др. Областната администрация работи активно и по развитие на трансграничното сътрудничество, като за целта се използват както двустранни срещи и контакти с институции, така и двете трансгранични програми – „България-Сърбия“ и „България – Македония“.

Междуинституционална координация

В изпълнение на законово регламентираните правомощия, всяка година областната администрация е осъществявала дейности, относно провеждане на държавната политика в областта и координация работата на органите на изпълнителната власт и осъществяване взаимодействие с органите на местното самоуправление и кметовете на общини в областта на различни нива.

На областно ниво функционират девет областни съвета и шест областни комисии. Всяка комисия и съвет функционират по утвърдени правилата за работа, като има по няколко заседания годишно. Съветите и комисиите са подпомагани в своята работа от междуведомствени комисии.

Осъществяват се и активни действия за междуинституционално съгласуване и координиране на политики и конкретни действия. В изпълнение на държавната политика на територията на област Кюстендил има установена практика за провеждане на регулярни срещи с ръководителите на териториални звена на изпълнителната власт с цел взаимодействие, координация и контрол.

Съгласуваност на политиките

В област Кюстендил се разработват и прилагат пакет от стратегически и планови документи. Основният от тях е Областна стратегия за развитие на област Кюстендил. В Стратегията са формулирани стратегическите цели на развитието на областта и приоритетите, маркирана е и стратегическата рамка на общинските планове за развитие, механизмите и инструментите за съгласуване на регионалното развитие, определя институционалната рамка и принципите за приобщаване на всички заинтересовани към изпълнението на стратегията.

Всички общини от Област Кюстендил имат изготвени Общински планове за развитие за периода 2014-2020. При изготвянето им са взети под внимание стратегическите насоки за поставяне на цели и приоритети посочени в ОСР 2014-2020 на Област Кюстендил, като е налице съгласуваност между документите.

Същевременно се отчитат някои слабости по отношение на наблюдението и оценката на ОСР на област Кюстендил. Реално изпълнението на ОСР се отчита посредством резултатите от изпълнението на ОПР и/или чрез Годишните доклади от изпълнението на Общинските планове за развитие. Изготвената оценка сочи, че към момента на извършване на МО на ОСР на област Кюстендил само две общини имат изготвената оценка и само една община изготвя годишни доклади в съответствие с чл. 91 от ППЗРР. Това налага извода за наличието на слабости в системата за мониторинг

на изпълнението на политики и затруднява адекватното отчитане на постигнатите цели.

ЧАСТ II СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ ЗА ПЕРИОДА 2014-2020

Приетата стратегическа рамка на Областната стратегия за развитие на област Кюстендил за периода 2014-2020 г. включваше:

- Визия;
- 3 стратегически цели;
- 4 приоритета;
- 26 специфични цели;
- 89 мерки.

Извършената междинна оценка на ОСР на област Кюстендил, констатира необходимостта от коригиране на така заложената стратегическа рамка в посока на ясно разграничаване на припокриващи се/дублирани специфични цели и мерки и ясна демаркация между отделните стратегически цели, приоритети и специфични цели.

Констатация и препоръка от междинната оценка: „В рамките на оценката неколкократно бе констатирана близост и припокриване на стратегически елементи, което затруднява и прави условно отчитането на напредък по тяхното изпълнение и оставя поле за дублиране на резултатите. Примери за това биха могли да бъдат:

- СпЦ 2.8. Развитие на ВиК – системи и изграждане на ПСПВ и СпЦ 4.3. Реконструкция и доизграждане на ВИК мрежата и на пречиствателните станции за отпадни води. В допълнение към това следва да се елиминира дублиране на отделни мерки (например М 2.8.2. Рехабилитация и изграждане на канализационна мрежа и довеждане до ПСОВ и М 4.3.1. Реконструкция и изграждане на ПСОВ, довеждащи канализационни колектори до ПСОВ);
- СпЦ. 2.3. Подобряване качеството на живот в селските райони, чрез развитие на земеделие и преработвателна промишленост и СпЦ. 1.3. Запазване и развитие на традициите в областта на овощарството, зеленчукопроизводството, животновъдството и преработвателната промишленост; и др.“.

Също така рамките на актуализацията е удачно да бъде направено преномериране на М 1.7.2. Внедряване на иновационни телекомуникационни технологии за нуждите на здравеопазването в М 1.7.3; М2.2.3 Осигуряване на достъп в М 2.2.5; М 2.2.4. Прилагане на мерки в М 2.2.6; и М.3.2.1. ...в сферата на културата в М3.2.2.“.

Необходимостта от предефиниране и коригиране на стратегическата рамка налага и прецизиране на финансовите очаквания за реализиране на стратегията. В допълнение, оценката препоръчва да се прецизират индикаторите на ОСР, като се адресират към съответната специфична цел на стратегията, определи се източник на информация за неговата стойност и коректна базова и целева стойност, с което да се подпомогне отчитането на постигнатите цели.

По отношение на съгласуваността и релевантността, Областната стратегия за развитие на област Кюстендил 2014-2020 отговаря в значителна степен на приоритетите на националната политика за регионално развитие. В същото време, в извършената оценка е дадена препоръка за идентифициране на ограничен брой основани на иновациите и знанието приоритети за развитие в съответствие със съществуващите или потенциалните сектори за интелигентна специализация във връзка с Иновационна стратегия за интелигентна специализация на Република България 2014-2020 г. В тези аспекти, ОСР на област Кюстендил приета през месец юни 2013 г. не се нуждае от коренна промяна на логиката на интервенции и посоката на развитие на региона. На база вече определените цели на приетите национални секторни политики и отчетените слабости, специфичните цели и мерки за развитие на област Кюстендил следва да се реструктурират и прецизират като обхват. Задачата е да бъде постигната по-висока степен на яснота, като се избегне дублиране на мерки в рамките на отделните специфични цели и приоритети.

Актуализираната рамка е представена следващата част.

3. ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ

Визията, дефинирана в приетата Областна стратегия за развитие на област Кюстендил е фокусирана върху повишаване на степента на икономическо развитие, подобрени условия за живот в населените места в областта, базирани на интелигентен, устойчив, приобщаващ и щадящ околната среда и нейните ресурси за растеж. Ще се разчита на специфичния потенциал на областта за развитие на традиционните отрасли, запазването и подчертаването на регионалната идентичност на района и неговото културно богатство и многообразие и използване на стратегическото му географско положение на границата на две държави.

Поставяйки тези елементи във фокуса на развитие на областта, визията на Област Кюстендил за 2014 – 2020 година е дефинирана като:

Област Кюстендил –

Социално-икономическо развитие, достигащо средноевропейските показатели, базирано на балансирано използване на природните ресурси, наследство от хилядолетна история и култура, европейско териториално сътрудничество, съвременна комплексна инфраструктура, с привлекателни условия за бизнес и инвестиции, хармонична социална среда за живот, труд и отдих и непрекъснато развитие на човешкия капитал, възраждащи се традиции и слава като балнеоложки център и "Овощната градина" на България

Желаният резултат, формулиран във визията за развитие на областта, ще се реализира чрез съчетанието на многопосочни действия, които най-общо целят сближаване – икономическо, социално, териториално и екологическо. Въз основа на изложената визия е определена и главната стратегическа цел за периода 2014-2020 г.

Главна стратегическа цел:

Постигане на устойчиво хармонично развитие на област Кюстендил, чрез подобрена жизнена среда и непрекъснато развитие на човешкия капитал, икономически растеж чрез въвеждане на иновации и повишаване на конкурентоспособността, подобрена инфраструктура, инвестиционна атрактивност, при съхранено природно и културно наследство.

Въз основа на изведените принципи за реализиране на ОСР на област Кюстендил, комплексът от целенасочени дейности ще бъде насочен в няколко области на въздействие:

- По-добра бизнес среда и насърчаване на икономическия растеж в района, по-висока заетост, повече инвестиции (вкл. в НИРД и иновации);
- Съхраняване на демографския потенциал с грижа към младите хора - намаляване на дела на рано напусналите училище, увеличаване броя на младите хора, завършили висше образование, реализацията им в България;
- По-добра свързаност – по-добра инфраструктура и по-добра вътрешна свързаност и с по-слабо развитите територии, с достъпни услуги, запазване и утвърждаване на културно-историческо наследство и природно богатство.

На тази основа, в Областната стратегия за развитие на област Кюстендил за периода 2014-2020 са формулирани следните четири стратегически цели:

- 1) Социално-икономическо развитие, на базата на устойчив икономически растеж, чрез развитие на конкурентоспособна диверсифицирана регионална икономика, основаваща се на “икономика на знанието” и развитие на електронното управление и човешкия капитал. Прилагане на съвременни социални политики.

- 2) Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване на техническата инфраструктура и свързаността в областта и качеството на средата в населените места.
- 3) Развитие на Европейско териториално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване.
- 4) Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура.

Липсата на социални или икономически обстоятелства, в съчетание с изразеното виждане на представителите различните местни администрации и социално-икономическите партньори за дългосрочната и стратегическа посока за развитие на областта, не предполага корекции по отношение на визията, главната стратегическа цел и отделните стратегически цели за развитие на област Кюстендил. Те продължават да бъдат актуални и с оглед на това, промени и корекции в така дефинираната визия е цели не се извършват.

Извършената актуализация е свързана с по-ясното определяне на обхвата и избягване на дублирането на отделните приоритети, специфични цели и мерки.

Приоритет I. „Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността“

Приоритетът запазва своята формулировка. Основните промени касаят:

СЦ.1.1. „Подкрепа за изграждане на местна бизнес инфраструктура и въвеждане на иновации“

- Мярка 1.1.1 „Развитие на технологични паркове за трансфер на технологии и бизнес инкубатори“ и Мярка 1.1.5. „Инфраструктурно обезпечаване на нови производствени зони за развитие на бизнес-зони и производствени предприятия“ са обединени в Мярка 1.1.1 „Развитие и инфраструктурно обезпечаване на бизнес инфраструктурата в подкрепа на предприемаческата активност - технологични паркове за трансфер на технологии, бизнес инкубатори, бизнес и производствени зони и др.“;
- Мярка 1.1.4. „Подкрепа на бизнеса за подобряване условията на труд, чрез внедряване на нови технологии и работно оборудване“ отпада, тъй като е функционално свързан с Мярка 1.1.2.;
- Мярка 1.1.7. „Развитие на информационни системи за управление на бизнеса – маркетинг, реклама, продажби, в европейски контекст, базирани на най-новите достижения и европейски практики“, отпада от специфичната цел. Част от обхвата на мярката е включена в предефинираната мярка 1.1.2, тъй като

въвеждането на нови информационни системи за управление, често е съпътствано от форми на технологично обновяване. В потвърждение на изложеното е и обявената процедура „Развитие на управленския капацитет и растеж на МСП“ по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.;

- Мярка 1.1.2. „Насърчаване на технологичното обновяване, развитието на иновационен капацитет и системите за бизнес управление“ е преформулира и с разширен обхват, като включва и Мярка 1.1.7;
- Мярка 1.1.3. „Стимулиране разнообразието на регионалната икономика“ отпада от специфичната цел, тъй като по своето естество и представлява приоритет за развитие и обхваща по-голяма част от предвидените специфични цели в рамките на Приоритет 1;
- Обособява се нова Мярка 1.1.3 „Насърчаване и подкрепа за развитие на иновациите, ускорено усвояване на технологии, методи и др. в тематичните области „Информатика и ИКТ“, „Нови технологии в креативни и рекреативни индустрии“ и „Индустрия за здравословен живот и биотехнологии“ – обособяването на мярката е във връзка с осигуряване на съответствие с „Иновационна стратегия за интелигентна специализация на Република България 2014-2020 г. и процес на интелигентна специализация“;
- По Мярка 1.1.6. „Развитие на Публично-частни партньорства за решаване на приоритетни проблеми за социално-икономическо развитие“ е извършено преформулиране и обособяването и като Мярка 1.1.4. „Съдействие и подкрепа за реализиране на Публично – частни партньорства“.

НОВА ФОРМУЛИРОВКА! СЦ 1.2. “Развитие на традиционни селскостопански сектори и повишаване на конкурентоспособността на селскостопанския и горския сектор“

Новата специфична цел обединява в едно, две специфични цели по Приоритет 1 и една специфична цел по Приоритет 2, а именно:

- СЦ.1.2. „Повишаване ефективността на селскостопанското производство чрез осъвременяване условията на труд и разнообразяване на селската икономика“ (Пр.1);
- СЦ.1.3. „Запазване и развитие на традициите в областта на овощарството, зеленчукопроизводството, животновъдството и преработвателната промишленост“ (Пр. 1) и
- СЦ.2.10. „Възстановяване и развитие на хидромелиоративните системи“ (Пр. 2).

По този начин се търси възможност за по-ясно проследяване на резултатите от предприетите действия за насърчаване развитието на селското стопанство и горския

сектор в областта, чрез интегриран подход. От обединените специфични цели, на ниво „мярка“ извършените корекции касаят:

- Мярка 1.2.4. „Ефективна организация за маркетинг и реклама на местното производство“ е предефинирана в „Маркетинг на селскостопанската продукция“.
- Мярка 1.2.5. „Запазване и развитие на традиционни селскостопански сектори с традиции в област Кюстендил - овощарство, зеленчукопроизводство и животновъдство“ – мярката обединява три мерки първоначално предвидени по СЦ 1.3, а именно – мярка 1.3.1., мярка 1.3.2. и мярка 1.3.3.
- Мярка 1.2.6 „Стимулиране и подкрепа за развитие на преработвателната промишленост“ отговаря на мярка 1.3.4 от СЦ 1.3;
- Мярка 1.2.7 „Ефективно използване и управление на горските ресурси“ запазва своя обхват;
- Мярка 1.2.8 „Подкрепа за възстановяване и изграждане на хидромелиоративните системи“ обединява предвидените три мерки по СЦ 2.10. „Възстановяване и развитие на хидромелиоративните системи“ (Пр. 2).

СЦ. 1.3. „Развитие на култура, балнеология, зимни спортове, нови форми на туризъм, туристически маршрути и продукти“ – бивша 1.4

Специфичната цел запазва своя обхват. Промените касаят следните мерки:

- Мярка 1.4.3 става Мярка 1.3.3 с наименование - „Развитие на планински туризъм и зимни спортове в Рила планина – Сапарева баня/ Паничище – в. Кабул; Дупница и планина Осогово“ е преформулирана в „Подкрепа за развитието на планински туризъм и зимни спортове в Рила планина – Сапарева баня/ Паничище – в. Кабул; Дупница и планина Осогово, с проект: Изграждане на курорт „Дестинация Рила“ в община Самоков, Софийска област и община Сапарева баня, област Кюстендил“⁶.
- Мярка 1.4.5. „Укрепване на културните институции и инфраструктурната им обезпеченост – Регионален исторически музей Кюстендил, Художествена галерия "Владимир Димитров Майстора", Регионална библиотека "Емануил Попдимитров" отпада от специфичната цел, като е включена в СЦ 1.8, за да се избегне дублирането на дейности; Мярката става 1.3.4;
- Обособява се нова мярка 1.3.5 „Подкрепа за дейности за популяризиране на природното и културно-историческото наследство и поклонническия туризъм в областта чрез маркетинг и реклама на туристически продукти, основани на местния потенциал“, която обединява мярка 1.4.6. „Формиране и маркетинг на

---

⁶ съгласно Решение № 3 в Протокол № РД-18-72/12.05.2016 г. на Областния съвет за развитие

регионални туристически продукти“ и мярка 1.4.7. „Популяризиране на природното и културно наследство и утвърждаване на културния и поклоннически туризъм в областта“.

СЦ. 1.4. „Непрекъснато развитие на човешкия потенциал, чрез обучения и повишаване на професионалната квалификация“ – бивша 1.5

Извършените промени в обхвата на специфичната цел, касаят мерки функционално свързани или препокриващи се със специфична цел 1.8. С оглед на констатациите са извършени следните промени:

- Мярка 1.5.1. „Развитие на професионалното образование в съответствие с потребностите на бизнеса в региона“ е функционално свързана с мярка 1.8.1 „Оптимизиране на професионалното образование, съгласно нуждите на бизнеса и секторите на икономика в региона“ (СЦ 1.8), поради което отпада от специфичната цел;
- Мярка 1.5.3. „Прилагане на комплексни мерки за рязко ограничаване на ранното отпадане от училище“ е свързана по-пряко със системата за образование в рамките на СЦ 1.8. Доколкото конкретната специфичната цел акцентира на продължаващото обучение, то мярка 1.5.3 е преместена в рамките на целта насочена към развитие на образователната система – СЦ 1.7.
- Останалите две мерки се запазват като съдържание и обхват.

СЦ. 1.5. „Прилагане на устойчиви политики за социално включване на хора в неравностойно положение, включително маргинализирани етнически малцинствени групи“ - бивша 1.6

Специфичната цел запазва своя обхват, като корекциите обхващат следната мярка:

- Мярка 1.6.2. „Подобряване на достъпа до публични услуги на хора с увреждания“ е свързана логически с мярка 2.2.2 (Пр. 2, СЦ 2.1). Поради констатираната свързаност, мярката отпада от настоящата специфична цел.

Останалите мерки запазват своя обхват.

СЦ. 1.6. „Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването“ - бивша 1.7

Няма промяна в обхвата на специфичната цел. Включена е една нова мярка в обхвата на целта, със задача да се осигури логически обхват на предвидените мерки:

- Мярка 1.6.4 „Осигуряване на достъп до медицинска помощ на хората , живеещи в малките населени места“. Настоящата мярка беше включена в СЦ 2.2. „Подобряване на социалната инфраструктура – образование и наука, култура, здравеопазване и енергийна ефективност“. Включването и в настоящата мярка е поради тематичната и свързаност с цел и възможността за по-точно отчитане на постигнатите резултати.

НОВА ФОРМУЛИРОВКА! СЦ. 1.7. „Осигуряване на адекватна образователната инфраструктура и условия за развитие на културата и спорта“
- бивша 1.8

Извършено е преименуване на специфичната цел, като в нейния обхват са включени културната и спортната инфраструктура. Предефинираната цел е допълнена и обхваща част от мерките включени в СЦ 2.2. „Подобряване на социалната инфраструктура – образование и наука, култура, здравеопазване и енергийна ефективност“ (Приоритет 2). По този начин се избягва дублирането между тях и позволява коректно отчитане на постигнатите резултати. По отношение на мерки, корекциите касаят:

- Мярка 1.8.1 „Оптимизиране на професионалното образование и насърчаване на партньорства и сътрудничество между училищата и бизнеса“. Мярката обединява две мерки - мярка 1.8.1. и мярка 1.8.3, като е избегнато препокриването между тях. Мярката става 1.7.1;
- Мярка 1.8.3 „Реновиране и съвременно технологично/ учебно оборудване на училищата“. Мярката беше част от СЦ 2.2., като нейното преместване в настоящата специфична цел има за задача да избегне препокриването и да осигури функционална връзка с нея. Мярката става 1.7.3;
- Мярка 1.8.4 „Реконструкция, изграждане и укрепване на културните институции и инфраструктурната им обезпеченост“ - настоящата мярка обединява четири мерки, както следва:
  - o Мярка 1.4.5. Укрепване на културните институции и инфраструктурната им обезпеченост – Регионален исторически музей Кюстендил, Художествена галерия "Владимир Димитров Майстора", Регионална библиотека "Емануил Поцдимитров";
  - o Мярка 2.2.2. „Реконструкция на сградите на Регионален исторически музей Кюстендил“;
  - o Мярка 2.2.3. „Доизграждане на ХГ „Владимир Димитров – Майстора“ Кюстендил“;
  - o Мярка 2.2.4. „Изграждане на нова Регионална библиотека и електронна мрежа между библиотеките в областта“.

С обединението на тези мерки са дава по-голяма яснота за обхвата и се избягват рисковете от дублирането на дейности и проекти. Мярката става 1.7.4.

- Нова мярка ! Мярка 1.7.5 „Подобряване на спортната инфраструктура в област Кюстендил“

Приоритет II. „Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура“

Приоритетът запазва своята формулировка. Промените са насочени към отразяване на препоръките от междинната оценка и логиката на интервенция.

СЦ. 2.1. „Подобряване качеството на градската среда и достъпността на административната инфраструктура“

Няма промени в обхвата на СЦ 2.1 и мерките включени в него

НОВА ФОРМУЛИРОВКА! СЦ. 2.2. „Подобряване качеството на живот в селските райони“ бивша СЦ 2.3.

Специфичната цел е с нова формулировка в резултат на препоръките дадени в МО за избягване на дублирането със СЦ 1.3 (нова СЦ 1.2), по отношение на формулировката. Обхватът на предвидените мерки се запазва без извършване на промени по тях.

НОВА! СЦ. 2.3. „Планиране, устройство и развитие на нови устройствени зони за разрешаване на задълбочените проблеми в квартали, населени предимно от етнически ромски малцинства“ - бивша СЦ 2.4 и СЦ 2.6.

Новата специфична цел обединява СЦ. 2.4. „Урбанизация и развитие на нови устройствени зони за разрешаване на задълбочените проблеми в квартали, населени предимно от етнически ромски малцинства“ и СЦ. 2.6. „Комплексно планиране и устройство на територията“. Двете цели са логически и функционално свързани една с друга, като тяхното обединение има за задача да осигури по – добра възможност за проследяване на резултатите. С оглед на това предвидените мерки включват:

- Мярка 2.3.1. Изработка на кадастрални карти / съгл. ЗКИР /и регионални/областни концепции и схеми за пространствено развитие и общи устройствени планове /съгл. ЗУТ/;
- Мярка 2.3.2. Изработка на специализирани схеми, общи и подробни устройствени планове, включително за територии със специален статут по Закон за културното наследство и защитени територии, съгласно Закона за защитени територии, Натура 2000 и т.н.;
- Мярка 2.3.3. Определяне на терени в близост до гр. Кюстендил и гр. Дупница, за проучване, устройствено планиране и разработка на инвестиционни проекти за нови жилищни зони, предназначени за социални групи в крайна бедност, вкл. от етнически ромски малцинства;
- Мярка 2.3.4. Разработка на модели за включване на представителите от крайно бедни и малцинствени групи, в разрешаване на жилищни и социални проблеми, чрез активно участие с труд и създаване на заетост.

СЦ. 2.4. „Развитие на транспортна инфраструктура“ – бивша СЦ 2.7

Извършените корекции по мерките са свързани с обхвата, както следва:

- Мярка 2.7.1. „Рехабилитация и реконструкция на транспортната инфраструктура и подобряване на междуселищната свързаност“ – мярката е преформулирана като обхваща пътища от републиканската (I^{-ва}, II^{-ра}, III^{-та} клас) и общинската пътна мрежа. Мярката става 2.4.1.

Останалите две мерки запазват своя обхват.

СЦ. 2.5. „Развитие на съобщителната система“ – цифровизация – бивша 2.11

Не са извършени корекции по отношение на обхвата на целта. Планираните мерки се запазват.

С оглед на избягване на дублирането на цели и мерки от Приоритет 2 отпадат или са прехвърлени към други приоритети следните специфични цели:

- **СЦ. 2.2. „Подобряване на социалната инфраструктура – образование и наука, култура, здравеопазване и енергийната ефективност“**

Целта отпада от Приоритет 2, тъй като има наличие на препокриващ се обхват и функционално свързани мерки със СЦ 1.7 и СЦ 1.8.

- **СЦ. 2.5. „Възстановяване и обновяване на селищни райони и насърчаване на частните инвестиции за подобряване на жилищната среда, средата за обществени услуги и производствената среда“**

В нейния обхват попадат мерки насочени към изпълнение на ИПГВР на общините Дупница и Кюстендил. С оглед на факта, че изпълнението на тези мерки попадат в обхвата на всички приоритети и на по-голяма част от специфичните цели по тях се получава дублиране на резултатите. За да се избегне това, специфичната цел отпада от стратегическата рамка по Приоритет 2.

- **СЦ. 2.8. „Развитие на ВиК – системи и изграждане на ПСПВ“**

Както е посочено в МО, е налице известно препокриване на специфичната цел 2.8 с обхвата на СЦ 4.3. „Реконструкция и доизграждане на ВиК мрежата и на пречиствателните станции за отпадни води“ по Приоритет 4. При така дефинираната цел, дублирането се явява в частта развитие на водоснабдителната и канализационна система, където липсва ясна демаркация по отношение на обхвата между двете цели. В допълнение, при изпълнение на по-големи инфраструктурни проекти в тази сфера е налице реализиране на дейности за изграждане и/или реконструкция и на водоснабдителна и на канализационна мрежа⁷. От друга страна мерките са в по-пряка

---

⁷ Пример за подобен проект и приключилят през 2015 г. проект „Реконструкция и разширение на канализационна и водопроводна мрежа в агломерация Кюстендил, включително селата Лозно, Жиленци и Слокощица“, източник: ИСУН, <http://umispublic.government.bg/srchProjectInfo.aspx?org=beneficent&id=60235>

връзка с устойчивото и екологосъобразно развитие на областта, заложен в Приоритет 4. За да се избегне подобна неяснота и с цел по-точно отчитане на резултатите, мерките залегнали в СЦ 2.8 са прехвърлени към Приоритет 4, като по този начин се осигурява по-добра възможност за отчитане на постигнатите резултати в сектора.

○ **СЦ. 2.9. „Оптимизиране на енергийна инфраструктура“**

Специфичната цел е включена в Приоритет 4, тъй като по – видима е връзката с климатичните промени и адаптацията към тях.

○ **СЦ. 2.10. „Възстановяване и развитие на хидромелиоративните системи“**

Мерките предвидени в тази специфична цел са обединени и включени в рамките на Приоритет 1, Специфична цел 1.2, мярка 1.2.8.

Приоритет III. „Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество“

Приоритетът запазва своята формулировка. Промените са насочени към отразяване на препоръките от междинната оценка и логиката на интервенция.

Нова формулировка ! СЦ. 3.1. „Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии в различните аспекти на социално-икономическия живот“

Промяната във формулировката на специфичната цел касае изключване от нейния обхват на мярка 3.1.3. „Изграждане на „малка“ трансгранична инфраструктура“. Самата мярка се препокрива като обхват с останалите три приоритета, тъй като едно трансгранично сътрудничество не е самоцел, а средство за постигане на някаква цел – транспортна свързаност, културен обмен, превенция на риск, общо опазване на околната среда и т.н. Поради тази причина мярка 3.1.3 е изключена от СЦ 3.1. Останалите две мерки запазват своя обхват и насоченост.

СЦ.3.2. "Развитие на интер - регионалното сътрудничество" и СЦ. 3.3. "Развитие на транснационалното сътрудничество" се запазват като обхват и мерки.

Приоритет IV „Устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони“

Не се извършвани корекции по отношение на наименованието на приоритета. Извършените корекции отразяват логиката и обхвата на приоритета и дадените в междинната оценка препоръки.

СЦ 4.1. „Превенция на климатичните промени чрез подкрепа за преминаване към нисковъглеродна икономика и интелигентна мобилност“

С цел да се отчетат по коректно действията в изгълнение и постигнатите резултатите към специфичната цел са добавени мерките по СЦ. 2.9. „Оптимизиране на енергийна инфраструктура“. Извършените корекции са както следва:

- Добавена е Мярка 4.1.3. „Разширяване на мрежите за пренос на газ и газоразпределение“ – бивша М 2.9.2.
- Добавена е Мярка 4.1.4. „Повишаване на ефективността на централите за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници“ - бивша М 2.9.3.
- Нова ! Мярка 4.1.5 „Въвеждане на мерки за енергийната ефективност на публични и многофавилни жилищни сгради“.

СЦ 4.2. „Адаптация към последиците от климатичните промени“

Обхвата и мерките предвидени по специфичната цел се запазват

СЦ 4.3. „Реконструкция и доизграждане на ВИК мрежата, ПСПВ и ПСОВ“

В рамките на специфичната цел са включени предвидените и необхванати мерки в по СЦ. 2.8. „Развитие на Ви К – системи и изграждане на ПСПВ“ (Пр 2). По този начин е избегнато дублиране на мерки и резултати. Мерките включват:

- Мярка 4.3.1. Реконструкция и изграждане на ПСОВ, довеждащи канализационни колектори до ПСОВ
- Мярка 4.3.2 „Рехабилитация на съществуващи и изграждане на нови водохващания и довеждащи водопроводи“
- Мярка 4.3.3 „Рехабилитация и изграждане на водопроводна мрежа и изграждане/ реконструкция на ПСПВ“
- Мярка 4.3.4 „Утвърждаване на областната ВиК асоциация като институция за правилното прилагане на стратегията за развитие на ВиК- сектора в областта“

СЦ 4.4. „Изграждане на регионални системи за управление на отпадъци“

Няма предвидени промени в съдържанието и обхвата на планираните мерки

След извършените корекции на Областната стратегия за развитие на област Кюстендил, Актуализираната стратегическата рамка добива следния вид:

Приоритет I. „Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността“

СЦ.1.1. „Подкрепа за изграждане на местна бизнес инфраструктура и въвеждане на иновации“

М 1.1.1 „Развитие на бизнес инфраструктурата и инфраструктурно обезпечаване в подкрепа на предприемаческата активност - технологични паркове за трансфер на технологии, бизнес

Приоритет I. „Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността“

инкубатори, бизнес и производствени зони и др.“

М 1.1.2. "Стимулиране на технологичното обновяване, развитието на иновационен капацитет и системите за бизнес управление"

Мярка 1.1.3 „Насърчаване и подкрепа за развитие на иновациите, ускорено усвояване на технологии, методи и др. в тематичните области „Информатика и ИКТ“, „Нови технологии в креативни и рекреативни индустрии“ и „Индустрия за здравословен живот и биотехнологии“

Мярка 1.1.4. „Съдействие и подкрепа за реализиране на Публично – частни партньорства“

СЦ. 1.2. „Развитие на традиционни селскостопански сектори и повишаване на конкурентоспособност на селскостопанския и горския сектор“

М 1.2.1. „Насърчаване внедряването на нови технологии и машини“

М 1.2.2. „Насърчаване сдружаването и кооперирането за по-голяма ефективност“

М 1.2.3. „Насърчаване развитието на биологично земеделие“

М 1.2.4. „Маркетинг на селскостопанската продукция“

М 1.2.5. „Запазване и развитие на традиционни селскостопански сектори с традиции в област Кюстендил - овощарство, зеленчукопроизводство и животновъдство“

М 1.2.6 „Стимулиране и подкрепа за развитие на преработвателната промишленост“

М 1.2.7 „Ефективно използване и управление на горските ресурси“

М 1.2.8 „Подкрепа за възстановяване и изграждане на хидромелиоративните системи“

СЦ. 1.3. „Развитие на култура, балнеология, зимни спортове, нови форми на туризъм, туристически маршрути и продукти“

М 1.3.1. „Валоризиране на обектите на културно-историческото наследство – възстановяване, опазване, експониране, оборудване, анимиране“

М 1.3.2. „Възстановяване на балнеологията в Кюстендил и Сапарева баня и превръщането им в регионални лечебни и СПА центрове“

М 1.3.3. „Подкрепа за развитието на планински туризъм и зимни спортове в Рила планина – Сапарева баня/ Паничище – в. Кабул; Дупница и планина Осогово, с проект: Изграждане на курорт „Дестинация Рила“ в община Самоков, Софийска област и община Сапарева баня, област Кюстендил“

М 1.3.4. „Развитие на алтернативния туризъм – аква парк "Струма", мото писти, ловен и риболовен туризъм, селски туризъм и др.“

Мярка 1.3.5 „Подкрепа за дейности за популяризиране на природното и културно-историческото наследство и поклонническия туризъм в областта чрез маркетинг и реклама на туристически продукти, основани на местния потенциал“

СЦ. 1.4. „Непрекъснато развитие на човешкия потенциал, чрез обучения и повишаване на професионалната квалификация“

М 1.4.1. „Непрекъснато повишаване на професионалната квалификация и преквалификация на работещите“

Приоритет I. „Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността“

М 1.4.2. „Разработване и прилагане на програми за професионална квалификация на рискови социални и етнически групи“

СЦ. 1.5. „Прилагане на устойчиви политики за социално включване на хора в неравностойно положение, включително маргинализирани етнически малцинствени групи“

М 1.5.1. „Устойчиво реструктуриране на социалните институции и създаване на съвременни модели на социални услуги за деца и възрастни в неравностойно положение“

М 1.5.2. „Подкрепа на НПО сектора в работата им с хора в неравностойно положение, включително маргинализирани етнически малцинствени групи“

М 1.5.3. „Мерки за насърчаване на заетост и самонаемане на хора в неравностойно положение“

СЦ. 1.6. „Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването“

М 1.6.1. „Прилагане на здравни програми за социално слаби лица в неравностойно положение и здравно неосигурени хора“

М 1.6.2. „Оптимизиране на здравните центрове и осигуряване на съвременно технологично оборудване“

М 1.6.3. „Внедряване на иновационни телекомуникационни технологии за нуждите на Здравеопазването“

М 1.6.4. „Осигуряване на достъп до медицинска помощ на хората, живеещи в малките населени места“

СЦ. 1.7. „Осигуряване на адекватна образователната инфраструктура и условия за развитие на културата и спорта“

М 1.7.1. „Оптимизиране на професионалното образование и насърчаване на партньорства и сътрудничество между училищата и бизнеса“

М 1.7.2. „Разкриване на висши училища/ филиали и свързана инфраструктура“

М 1.7.3. „Реновиране и съвременно технологично/ учебно оборудване на училищата“

М 1.7.4. „Реконструкция, изграждане и укрепване на културните институции и инфраструктурната им обезпеченост“

М 1.7.5. „Подобряване на спортната инфраструктура в област Кюстендил“

Приоритет II. „Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура“

СЦ. 2.1. „Подобряване качеството на градската среда и достъпността на административната инфраструктура“

М 2.2.1. „Изготвяне и изпълнение на проекти за рехабилитация на пешеходните зони, достъпност за хора с увреждания и градските зелени системи“

М 2.2.2. „Подобряване достъпността до административните и обществени сгради за хора с увреждания включително осигуряване на паркоместа. Привеждане на елементите на градския дизайн съобразно нормативите за хора с увреждания“

Приоритет II. „Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура“

М 2.2.3. „Развитие на селищни и извън селищни мрежи от велоалеи“

М 2.2.4. „Поддържане и обновяване на зелените зони в селищната среда, осигуряващи дневен отдих, условия за детски игри и забавления и по-добър микроклимат“

СЦ. 2.2. „Подобряване качеството на живот в селските райони“

М 2.3.1. „Непрекъснато подобряване на елементите на техническата инфраструктура, селищната среда и благоустройство“

М 2.3.2. „Прилагане на екологосъобразни технологии и производства, за постигане на ускорено икономическо развитие“

М 2.3.3. „Повишаване привлекателността на селските райони за инвестиции, труд и живот, чрез административни мерки на местно ниво“

СЦ. 2.3. „Планиране, устройство и развитие на нови устройствени зони за разрешаване на задълбочените проблеми в квартали, населени предимно от етнически ромски малцинства“

М 2.3.1. „Изработка на кадастрални карти / съгл. ЗКИР /и регионални/областни концепции и схеми за пространствено развитие и общи устройствени планове /съгл. ЗУГ/“

М 2.3.2. „Изработка на специализирани схеми, общи и подробни устройствени планове, включително за територии със специален статут по Закон за културното наследство и защитени територии, съгласно Закона за защитени територии, Натура 2000 и т.н.“

М 2.3.3. „Определяне на терени в близост до гр. Кюстендил и гр. Дупница, за проучване, устройствено планиране и разработка на инвестиционни проекти за нови жилищни зони, предназначени за социални групи в крайна бедност, вкл. от етнически ромски малцинства“

М 2.3.4. „Разработка на модели за включване на представителите от крайно бедни и малцинствени групи, в разрешаване на жилищни и социални проблеми, чрез активно участие с труд и създаване на заетост“

СЦ. 2.4. „Развитие на транспортна инфраструктура“

Мярка 2.4.1. „Рехабилитация и реконструкция на транспортната инфраструктура и подобряване на междуселищната свързаност“

Мярка 2.4.2. „Модернизиране и развитие на железопътната мрежа“

Мярка 2.4.3. „Изграждане и модернизиране на транспортните терминали и комплексно транспортно информационно обслужване“

СЦ. 2.5. „Развитие на съобщителната система“

М 2.5.1 „Развитие на информационно-технологичните системи и ширококолов достъп до интернет“

М 2.5.2. „Развитие на електронното управление и електронни услуги“

Приоритет III. „Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество“

СЦ. 3.1. „Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии в различните аспекти на социално-икономическия живот“

Приоритет III. „Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество“

М 3.1.1 „Укрепване сътрудничеството в трансграничния регион България - Македония“

М 3.1.2. „Укрепване сътрудничеството в трансграничния регион България - Сърбия“

СЦ.3.2. "Развитие на интер - регионалното сътрудничество"

М 3.2.1. „Развитие на устойчиви партньорства с европейски структури, в областта на промишленост и иновации“

М 3.2.1. „Развитие на устойчиви партньорства с европейски структури в сферата на културата“

СЦ. 3.3. "Развитие на транснационалното сътрудничество"

М 3.3.1. „Отваряне на обществените институциите, бизнеса и граждански организации за широко партньорско сътрудничество, изучаване и въвеждане на добри европейски и световни практики“

Приоритет IV „Устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони“

СЦ 4.1. „Превенция на климатичните промени чрез подкрепа за преминаване към нисковъглеродна икономика и интелигентна мобилност“

М 4.1.1. „Подкрепа за въвеждане на нови технологии и оборудване, с минимизиране на вредни емисии и отпадъци“

М 4.1.2. „Подкрепа на мерки, насочени към опазване на околната среда, превенция и сигнализация, чрез използване на съвременни информационни технологии и интелигентна мобилност“

М 4.1.3. „Разширяване на мрежите за пренос на газ и газоразпределение“

М 4.1.4. „Повишаване на ефективността на централите за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници“

М 4.1.5 „Въвеждане на мерки за енергийната ефективност на публични и многофавилни жилищни сгради“

СЦ 4.2. „Адаптация към последиците от климатичните промени“

М 4.2.1. „Прилагане на мерки за преодоляване на негативните последици от климатичните промени и промяна в природните екосистеми – пожари, наводнения, свлачища, земетресения и др.“

М 4.2.2. „Мерки за аварийно възстановяване на регионалната и общинска инфраструктура“

М 4.2.3. „Изпълнение на проекти за възстановяване екологичното равновесие на нарушени терени и рекултивация - в с. Гюешево, с. Преколница и поречието на р. Джерман и терените на „Мини – Бобов дол“

СЦ 4.3. „Реконструкция и доизграждане на ВИК мрежата, ПСПВ и ПСОВ“

М 4.3.1. „Реконструкция и изграждане на ПСОВ, довеждащи канализационни колектори до ПСОВ“

М 4.3.2 „Рехабилитация на съществуващи и изграждане на нови водохващания и довеждащи водопроводи“

М 4.3.3 „Рехабилитация и изграждане на водопроводна мрежа и изграждане/ реконструкция на ПСПВ“

М 4.3.4 „Утвърждаване на областната ВиК асоциация като институция за правилното прилагане на стратегията за развитие на ВиК- сектора в областта“

Приоритет IV „Устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони“

СЦ 4.4. „Изграждане на регионални системи за управление на отпадъци“

М 4.4.1. „Изграждане на регионални системи за управление на ТБО, вкл. третиране на неопасни отпадъци, обхващащи територията на всички общини от областта“

М 4.4.2. „Ликвидиране на съществуващи и недопускане формирането на нерегламентирани сметища на територията на всички общини от област Кюстендил и рекултивация“

М 4.4.3. „Ликвидиране на складове за химически препарати, използвани в селското стопанство /пестициди, хербициди, фунгициди и др./ с изтекла годност и рекултивация“

М 4.4.4. „Изграждане на системи за сепариране, компостиране и компактиране на неопасни отпадъци“

4. АКТУАЛИЗИРАНА ОБЩА ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМИТЕ РЕСУРСИ ЗА ПОСТИГАНЕ ЦЕЛИТЕ НА ОСР

Извършената Актуализация на необходимите ресурси за постигане на целите на ОСР се налага поради извършените корекции в стратегическата част. Тя засяга всички приоритети, като се базира на отчетеното финансово изпълнение до 2016 г. и наличната информация за проектите в реализация. Основните източници на финансиране включват:

- 1) Участие на ЕС, в т. ч.
  - Средства от ЕФРР;
  - Принос на други фондове на ЕС – ЕСФ, ЕЗФРСР, КФ, ЕФМДР.
- 2) Национално обществено участие, в т.ч.
  - Централен и местен бюджет и обществени фондове
- 3) Частен сектор
- 4) Други финансови инструменти - ЕИБ, ЕФВР, СБ и др.

Разпределението по приоритети във финансовата рамка е съобразено с актуализирания обхват на приоритетите, залегнали в стратегическата част на ОСР. В допълнение към посоченото публично финансиране, в индикативната финансова таблица на ОСР посочва и очакваният финансов принос на частния сектор за постигане целите на стратегията. Освен това финансовата рамка на ОСР включва и очаквано финансиране по линия на ЕЗФРСР и ЕФМДР, които подпомагат специфични и приоритетни сектори за Област Кюстендил.

Най-сериозен е очакваният принос на средствата по линия на фондовете на ЕС, като тези средства формират 67,11% от рамковия финансов ресурс на стратегията. От тези средства, близо 55% се очаква да бъдат осигурени по линия на ЕФРР, а другата по линия на останалите четири фонда на ЕС - ЕСФ, КФ, ЕЗФРСР и ЕФМДР. Националното обществено участие възлиза на 26,4%, докато участие на частните субекти е в размер на 5%. Чрез използването на различни финансови инструменти се очаква да бъдат осигурени около 1,1% от необходимите средства. Направените

финансовите разчети бележат тенденция към това средствата за сметка на централния и местните бюджети да се вменват в рамките на очакваните параметрите на годишния държавен бюджет за съответните години.

В таблицата по-долу е представена актуализираната индикативна финансова таблица за изпълнение на ОСРР на област Кюстендил.

Таблица 2 – Актуализирана индикативна финансова рамка на ОСР на област Кюстендил, в хил. лв.

ПРИОРИТЕТ	Обща оценка	Обществен сектор								Частен сектор	Други финансови инструменти
		Общо	Участие на Европейския съюз			Национално обществено участие					
			Общо	ЕФРР	Принос на други фондове на ЕС	Общо	Централен бюджет	Местни бюджети	Други обществени фондове		
Приоритет I. Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността	109 121,27	90 499,40	60 494,62	32 502,71	27 991,91	30 004,78	17 045,49	12 765,76	193,53	15 778,71	2 843,15
2014 г.	20 564,31	14 728,62	12 439,26	8 267,06	4 172,20	2 289,36	623,34	1 666,01	0,00	5 835,69	0,00
2015 г.	51 814,29	42 197,90	28 378,61	14 464,87	13 913,73	13 819,29	10 425,51	3 382,01	11,78	7 293,52	2 322,87
2016 г.	55 795,65	45 783,98	29 284,07	14 464,87	14 819,20	16 499,91	11 286,77	5 149,48	63,65	7 293,52	2 718,15
2017 г.	71 591,35	56 358,18	36 588,23	18 407,74	18 180,49	19 769,95	12 736,32	6 969,98	63,65	12 515,02	2 718,15
2018 г.	86 304,35	70 819,54	47 712,88	24 704,94	23 007,94	23 106,66	14 187,91	8 845,09	73,65	12 766,66	2 718,15
2019 г.	102 982,81	84 410,94	57 920,91	31 187,71	26 733,20	26 490,04	15 588,05	10 776,45	125,53	15 753,71	2 818,15
2020 г.	109 121,27	90 499,40	60 494,62	32 502,71	27 991,91	30 004,78	17 045,49	12 765,76	193,53	15 778,71	2 843,15
Приоритет II. „Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура“	101 182,39	100 987,39	80 611,45	55 800,46	24 810,99	20 375,94	11 830,82	8 382,73	162,39	0,00	195,00
2014 г.	5 719,71	5 719,71	3 170,71	648,71	2 522,00	2 549,00	1 289,00	1 250,00	10,00	0,00	0,00
2015 г.	43 826,18	43 826,18	39 180,77	22 027,57	17 153,21	4 645,41	2 332,78	2 277,63	35,00	0,00	0,00
2016 г.	46 679,58	46 679,58	39 180,77	22 027,57	17 153,21	7 498,81	4 121,78	3 336,09	40,94	0,00	0,00
2017 г.	49 617,66	49 617,66	39 180,77	22 027,57	17 153,21	10 436,89	5 964,45	4 426,30	46,14	0,00	0,00

ПРИОРИТЕТ	Обща оценка	Обществен сектор								Частен сектор	Други финансови инструменти
		Общо	Участие на Европейския съюз			Национално обществено участие					
			Общо	ЕФРР	Принос на други фондове на ЕС	Общо	Централен бюджет	Местни бюджети	Други обществени фондове		
2018 г.	77 516,43	77 516,43	64 018,66	46 865,46	17 153,21	13 497,76	7 862,40	5 549,22	86,14	0,00	0,00
2019 г.	95 337,00	95 217,00	78 052,45	53 700,46	24 351,99	17 164,55	9 817,29	7 226,12	121,14	0,00	120,00
2020 г.	101 182,39	100 987,39	80 611,45	55 800,46	24 810,99	20 375,94	11 830,82	8 382,73	162,39	0,00	195,00
Приоритет III. „Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество“	527,86	527,86	489,55	200,00	289,55	38,31	0,00	38,31	0,00	0,00	0,00
2014 г.	260,55	260,55	255,55	0,00	255,55	5,00	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00
2015 г.	265,70	265,70	255,55	0,00	255,55	10,15	0,00	10,15	0,00	0,00	0,00
2016 г.	271,00	271,00	255,55	0,00	255,55	15,45	0,00	15,45	0,00	0,00	0,00
2017 г.	276,47	276,47	255,55	0,00	255,55	20,92	0,00	20,92	0,00	0,00	0,00
2018 г.	282,09	282,09	255,55	0,00	255,55	26,55	0,00	26,55	0,00	0,00	0,00
2019 г.	426,89	426,89	394,55	125,00	269,55	32,34	0,00	32,34	0,00	0,00	0,00
2020 г.	527,86	527,86	489,55	200,00	289,55	38,31	0,00	38,31	0,00	0,00	0,00
Приоритет IV „Устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони“	85 022,87	84 772,87	56 952,32	21 565,65	35 386,67	27 820,55	15 374,43	12 446,13	0,00	0,00	250,00
2014 г.	6 531,32	6 531,32	5 492,32	661,16	4 831,16	1 039,00	254,00	785,00	0,00	0,00	0,00
2015 г.	34 336,66	34 336,66	31 924,50	5 091,07	26 833,44	2 412,16	818,61	1 593,55	0,00	0,00	0,00
2016 г.	35 751,01	35 751,01	31 924,50	5 091,07	26 833,44	3 826,51	1 400,15	2 426,36	0,00	0,00	0,00

ПРИОРИТЕТ	Обща оценка	Обществен сектор								Частен сектор	Други финансови инструменти
		Общо	Участие на Европейския съюз			Национално обществено участие					
			Общо	ЕФРР	Принос на други фондове на ЕС	Общо	Централен бюджет	Местни бюджети	Други обществени фондове		
2017 г.	48 462,49	48 462,49	31 924,50	5 091,07	26 833,44	16 537,98	11 753,84	4 784,15	0,00	0,00	0,00
2018 г.	53 654,23	53 654,23	32 688,74	5 091,07	27 597,67	20 965,50	13 602,83	7 362,67	0,00	0,00	0,00
2019 г.	68 370,62	68 370,62	45 469,46	12 582,79	32 886,67	22 901,16	14 478,33	8 422,84	0,00	0,00	0,00
2020 г.	85 022,87	84 772,87	56 952,32	21 565,65	35 386,67	27 820,55	15 374,43	12 446,13	0,00	0,00	250,00
ОБЩА ФИНАНСОВА РАМКА	295 854,39	276 787,53	198 547,94	110 068,82	88 479,12	78 239,59	44 250,74	33 632,93	355,92	15 778,71	3 288,15

Фигура 1 – Относителен дял на индикативните финансови разходи по приоритети

5. РАЙОНИ ЗА ЦЕЛЕНАСОЧЕНА ПОДКРЕПА, ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ, 2018 Г.

Актуализацията в настоящата част отразява промените в ЗРР от 23 февруари 2016 г.⁸, засягащи обхвата и понятието за *Районите за целенасочена подкрепа* (РЦП).

Съгласно новите разпоредби районите за целенасочена подкрепа обхващат територията на една или повече съседни общини с неблагоприятни социално-икономически, демографски и географски характеристики. Те се явяват териториална основа за концентрация на ресурсите, които да спомогнат за намаляване на вътрешно регионалните различия в степента на развитие на отделните общини и за постигане на целите на държавната политика за регионално развитие. Измененията на закона налагат нов подход при определяне на районите за целенасочена подкрепа на територията на районите от ниво 3. Критериите за определяне на териториалния обхват на РЦП се определя, като се отчитат категориите на общините по реда на Закона за административно-териториалното устройство на Република България (ЗАТУРБ) и техните географски характеристики по данни на Българската академия на науките.

В териториалния обхват на район за целенасочена подкрепа се включват:

1. общините от четвърта и пета категория;
2. общините от втора и трета категория при наличието на някоя от следните географски характеристики:
  - най-малко 50 на сто от територията на общината е в планински район⁹;
  - най-малко 50 на сто от територията на общината е в полупланински район¹⁰;
  - територията на общината е в пограничен район¹¹.

Базирайки се на измененията в закона, е извършена преоценка на териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа в област Кюстендил и е представен по-долу в табличен вид спрямо новите критерии.

⁸ *изм. и доп. ДВ. бр.15 от 23 Февруари 2016 г.*

⁹ "Планински район" е територия във височинния пояс с долна граница 700 м надморска височина.

¹⁰ "Полупланински район" е територия във височинния пояс с долна граница 500 м и горна граница под 700 м надморска височина и наклон на склона най-малко 8 градуса или територия под 500 м надморска височина и наклон на склона най-малко 8 градуса, локална амплитуда на релефа най-малко 100 м или климатичен контраст, равен или над 35 на сто.

¹¹ "Пограничен район" обхваща административни единици от ниво община, за чиито територии се отчита съвпадение на част от административните им граници с държавната граница.

Таблица 3 – Райони за целенасочена подкрепа в Област Кюстендил

Община в област Кюстендил	Категория община по ЗАТУРБ ¹²	Критерий 1	Критерий 2		Общини попадащи в обхвата на РЦП	
		Общините от четвърта и пета категория	най-малко 50 на сто от територията на общината е в планински или полупланински район	територията на общината е в пограничен район		
Бобов дол	3					
Бобошево	5					
Кочериново	4					
Кюстендил	1					
Невестино	5					
Рила	4					
Сапарева баня	4					
Душница	2					
Трекляно	5					

Легенда:

Зелено – покрива изискванията на критерия

Червено – не покрива изискванията на критерия

Извършената оценка показва, че единствено община Кюстендил не може да бъде причислена към Район за целенасочена подкрепа. Съгласно критериите, всички останали общини на територията на област Кюстендил покриват изискванията за оказване на целенасочена подкрепа от държавата.

¹² Закон за административно-териториалното устройство на Р. България, Обн. ДВ. бр. 63 от 14 Юли 1995 г., изм. ДВ. бр. 51 от 14 Юни 1996 г., изм. ДВ. бр. 27 от 10 Март 1998 г., изм. ДВ. Бр. 33 от 24 Март 1998 г., изм. ДВ. бр. 154 от 28 Декември 1998 г., изм. ДВ. бр. 10 от 5 Февруари 1999 г., изм. ДВ. бр. 69 от 3 Август 1999 г., изм. ДВ. бр. 57 от 14 Юли 2000 г., изм. ДВ. бр. 67 от 29 Юли 2003 г., изм. ДВ. бр. 80 от 9 Септември 2003 г., изм. ДВ. бр. 46 от 3 Юни 2005 г., изм. ДВ. бр. 63 от 3 Август 2007 г., изм. ДВ. бр. 36 от 4 Април 2008 г., изм. ДВ. бр. 9 от 28 Януари 2011 г., изм. ДВ. бр. 95 от 2 Декември 2011 г., изм. ДВ. бр. 66 от 26 Юли 2013 г., изм. ДВ. бр. 19 от 5 Март 2014 г., изм. ДВ. бр. 98 от 28 Ноември 2014 г., изм. ДВ. бр. 107 от 24 Декември 2014 г., изм. ДВ. бр. 39 от 26 Май 2016 г., изм. ДВ. бр. 57 от 22 Юли 2016 г., изм. ДВ. бр. 58 от 18 Юли 2017 г.

6. МЕРКИ И СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИ В РАЙОНИТЕ ЗА ЦЕЛЕНАСОЧЕНА ПОДКРЕПА

През 2015 г. е разработена „Целенасочена инвестиционна програма (ЦИП) в подкрепа на развитието на Северозападна България, Родопите, Странджа-Сакар, пограничните, планинските и полупланинските слабо развити райони“¹³. Програмата поставя фокус върху изостанали в социално-икономическото си развитие и географски неблагоприятни територии. Тя е разработена във връзка с чл. 5, ал. 3 от ЗРР, съгласно който „Обособените райони за целенасочена подкрепа са териториална основа за концентрация на ресурси за намаляване на вътрешно регионалните различия в степента на развитие на отделните общини и за постигане на целите на държавната политика за регионално развитие“. Поставената цел за повишаване на заетостта на населението и привличането на инвестиции в икономически изоставащите райони в страната ще планира да бъде реализирана чрез целенасочената намеса на държавата се подпомагат изоставащите райони за преодоляване на ключови проблеми.

Програмата условно е съвкупност от 4 подпрограми, обхващащи географски райони, характеризирани се със специфични проблеми и значими потребности, както и специфични ресурси и потенциал за развитие. От територията на област Кюстендил ЦИП попадат – 7 общини, в една подпрограма, както следва:

- Подпрограма в подкрепа на развитието на погранични, планински и полупланински слабо развити общини – включва 7 общините- Кюстендил, Бобошево, Дупница, Кочериново, Невестино, Рила, Трекляно

Извън програмата остават 2 общини (Бобов дол и Сапарева Баня), като обаче, и двете покриват законовите изискванията на чл. 6 от ЗРР и попадат сред общините за целенасочена подкрепа. Единствено община Кюстендил не покрива изискванията на закона за определянето и като район за целенасочена подкрепа.

Съгласно критериите дефинирани в ЗРР, 8 от 9^{-те} общини в областта попадат в обхвата на РЦП. Поради тази причина, мерките предвидените в точка 3. „Визия, цели и приоритети за развитие на областта“ на ОСР на област Кюстендил са съотносими и към районите за целенасочена подкрепа на територията на област Кюстендил.

В тази връзка, основни мерки в районите за целенасочена подкрепа за постигане на целите на ОСР Кюстендил са следните:

- Мярка 1: „Инвестиции в бизнес инфраструктура, технологично обновление и създаване на нови предприятия“;
- Мярка 2: „Подкрепа за овощарството и животновъдството“;
- Мярка 3: „Подкрепа за развитие на биологично земеделие“;

---

¹³ Източник: МРРБ, <http://www.mrrb.government.bg/bg/regionalno-razvitie/strategichesko-planirane/proekti-na-dokumenti/>

- Мярка 4: „Развитие на туристически обекти, маршрути и продукти“;
- Мярка 5 „Обновяване на оборудване и учебни програми в професионалните училища“;
- Мярка 6: „Обучение за оптимизиране на капацитета на общинските администрации“;
- Мярка 7: „Насърчаване на заетостта в района и повишаване качеството на човешките ресурси чрез обучения по търсени професии на местните трудови пазари“;
- Мярка 8: „Реконструкция и рехабилитация на транспортната инфраструктура“;
- Мярка 9: „Доизграждане и обновяване на водоснабдителни системи“;
- Мярка 10: „Възстановяване на напоителни и отводнителни системи“;
- Мярка 11: „Почистване, корекции и укрепване на речни корита, ремонт на язовири“;
- Мярка 12: „Превенция на горски пожари“;
- Мярка 13: „Укрепване на свлачища и противоерозионни мерки“.

Основните средства за подкрепа на общините се очаква да дойде по линия на Държавния бюджет, Оперативните програми 2014-2020 г. и ПРСР 2014-2020 г. Следва да се отбележи, че към момента липсват и механизми за приоритизиране на проекти, подадени от общини, посочени като райони за целенасочена подкрепа, в рамките на критериите за оценка по проекти по Оперативните програми. Такива механизми са посочени единствено за общините и предприятията от Северозападен район.

7. НАСОКИ И МЕРКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИАЛНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Мерките за развитие на териториалното сътрудничество са залегнали в рамките на Приоритет 3 „Приоритет III. „Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество“, който третира различни нива на взаимодействие:

- Трансгранично и транснационално сътрудничество; и
- Вътрешно национално и регионално партньорство.

Индиректно, териториалното сътрудничество е обхванато и от другите приоритети, доколкото заложените мерки попадат в обхвата на финансиращите програми и териториалното сътрудничество не се възприема като самоцел в ОСП на област Кюстендил.

Най – голямо значение за област Кюстендил имат програмите за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ – ИПП България – Македония 2014-

2020 и ИНТЕРРЕГ – ИПП България - Сърбия 2014-2020. По тези две трансгранични програми се очаква значим принос към изпълнение на поставените цели в ОСР на област Кюстендил

Програма за трансгранично сътрудничество *Interreg - ИПП България - бивша югославска република Македония за 2014 - 2020 г.* се финансира от ЕС със средства по Инструмента за предприєдинителна помощ. Основният акцент на програмата е върху мерки за смекчаване на последиците от изменението на климата, както и в решаването на въпроси свързани с опазването на природата и биологичното разнообразие, устойчиво използване на природните ресурси, опазване на околната среда и управление на риска на трансгранично ниво. Основният фокус на програмата също е поставен върху опазването на природното и културното наследство в региона. Програмата има 4 приоритетни оси, като по 3 от тях се финансират проекти (инвестиционни и проекти от типа “меки мерки“): **Околна среда, Туризм и Конкурентоспособност**. През 2018 г. се очаква програмата да обяви покана за набиране на нови проектни предложения по отделните приоритети.

Програмата за трансгранично сътрудничество *ИНТЕРРЕГ – ИПП България - Сърбия 2014-2020* се финансирана от Европейския фонд за регионално развитие и националния бюджет. Програмата има 4 приоритетни оси, като по 3 от тях се финансират проекти - инвестиционни и от типа “меки мерки“: Устойчив туризм, Младежи и Околна среда.:

През 2018-2019 г. се очаква по програмата да бъдат набирани нови проектни предложения, като потенциалните бенефициенти могат да кандидатства с проекти в рамките на мерките по 3 от 4 приоритета залегнали в ОСР на област Кюстендил.

Към момента, слабо използвани или неизползвани остават други програми за териториално сътрудничество, между които:

- **Програма за транснационално сътрудничество „Балкани – Средиземно море“ 2014-2020.** Целта на програмата е използване на споделените териториални предимства и подпомагане на интегрираното териториално развитие и сътрудничество за повишена конкурентоспособност и устойчиво развитие на балканско-средиземноморския регион. Програмата създава условия за партньорство в осъществяването на дейности за подобряване и насърчаване на сътрудничеството, обмяна на опит и добри практики, в съответствие с приоритетите на Европа 2020 за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.
- **Програмата за междурегионално сътрудничество ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014-2020** си поставя за цел подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, основно

програмите по цел“ Инвестиции за растеж и работни места“ и, когато е уместно, програмите по цел „Европейско териториално сътрудничество“, чрез насърчаване на обмена на опит и усвояването на политики между участници с регионално значение.

- **УРБАКТ III 2014-2020** цели обмяна на опит и познания между Европейските местни власти (градове) в сферата на устойчивото интегрирано градско развитие (без пилотни проекти). Финансират се три типа дейности - Транснационален обмен чрез три различни типа мрежи: Дейности по изграждане на капацитет и Дейности по капитализация и разпространяване. Програмата е подходяща за общини с градски центрове за разработване на решения на основни градски проблеми и предизвикателства, интегрирайки икономически, социални и екологични решения.
- **Програма за транснационално сътрудничество „Дунав“ 2014-2020** е насочена към насърчаване и инициране на проектни идеи свързани с преодоляване на общите предизвикателства и нужди в специфични направления, които да постигнат реална полза за хората и да изградят ефективни връзки между властите и организациите в Дунавския регион. Програмата има четири приоритетни оси: Иновативен и социално ангажиран Дунавски регион, Околна среда и културно ангажиран Дунавски регион, Подобнена свързаност на Дунавския регион и Добре управляван Дунавски регион.

8. НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО /МОНИТОРИНГ/ НА ОСР. КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА

За наблюдението и оценката на ОСР на област Кюстендил, системата от индикатори е обновена съгласно препоръките и констатациите дадени в междинна оценка.

Препоръка от МО: „Да се прецизират индикаторите на ОСР, като се адресират към съответната специфична цел на стратегията, определи се източник на информация за неговата стойност и коректна базова и целева стойност. Следва да е възможно събирането на данни на областно ниво и извършването на оценка по отношение тяхното изпълнение, чрез индикаторите, доколкото именно посредством тях се измерва степента на постигане на целите. При работа с индикаторите следва да бъдат отстранени и други констатирани неточности и/или пропуски, които възпрепятстват същите да бъдат коректно прилагани. Наред с коректното формулиране на индикаторите и тяхното адресиране към специфични цели, удачно е, след резултатите от настоящата междинна оценка да бъдат

преосмислени техните целеви стойности. За част от индикаторите е налице съществена опасност от не постигане на целевите стойности“.

Отчитайки дадените препоръки, актуализираните индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ОСР на област Кюстендил са посочени в матрица на индикаторите съгласно одобрените методическите указания¹⁴. Всеки изведен индикатор е с посочени мерни единици, източници на информация, периодичността на събирането на информация, базовата и целева стойност.

Съгласно новите насоки при определяне на индикатори, акцентът е поставен върху резултатите от реализацията на стратегията, т.е водещият момент при идентифициране на показателите е възможността да улови ефекта от изпълнението на ОСР на област Кюстендил. Подходът е базиран на концентрацията и води до използването на сравнително ограничен брой индикатори, но насочени именно към оценка на промяната.

Актуализираната система от индикатори включва основно два типа – показатели за въздействие (общии индикатори) и индикатори за резултат (на ниво специфична цел). В разработената система от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ОСР на област Кюстендил са взети предвид и общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014-2020 г. и стратегическите индикатори за степента на интегриране и изпълнение на глобалните цели, свързани с опазване на околната среда, в регионалната политика и планиране.

Индикаторите за въздействие (общии индикатори) са насочени към отчитане на цялостното изпълнение на Областната стратегия и имат ключово значение при последващата оценка на ефективността на изпълнените интервенции. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими показатели. В таблицата по-долу са представени общите индикатори за наблюдение и оценка, техните изходни и целеви стойности.

---

¹⁴ Методически указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), Областни стратегии за развитие (2014-2020), Общински планове за развитие (2014-2020), Одобрени със заповед № РД-02-14-2402/22.11.2011 г. на Министъра на регионалното развитие и благоустройството София, 2011 г.

Таблица 4 – Общи макроикономически индикатори и показатели към Стратегия „Европа 2020“

Наименование на индикатора	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност (2020 г.)
Макроикономически показатели					
БВП на човек - лева (базова стойност 2013 г. = 5 914 лв.)	лв	НСИ	Един в периода	5 914	8789
Коефициент на безработица (базова стойност 2013 г.)	%	НСИ/ АЗ	Един в периода	14,0	8,5
Коефициент на икономическа активност - 15 - 64 навършени години (базова стойност 2013 г. = 67,6)	%	НСИ	Един в периода	67,6	70,5
Общ доход средно на лице (базова стойност 2013 г. - 3 593,00 лв.)	лв.	НСИ, ТСБ	Един в периода	3 593	5381
Индикатори по целите на Стратегия „Европа 2020“					
Заетост на населението на възраст 20-64 г. Дефиниция: Коефициентът на заетост се изчислява като относителен дял на заетите лица на възраст 20 - 64 навършени години от населението в същата възрастова група. (база 2013 г. = 58%)	%	НСИ, ТСБ	Един в периода	58,0	72,6
Относителен дял на разходите за НИРД от БВП Дефиниция: Показателят се дефинира като процентен дял на брунтните вътрешни разходи за научноизследователска и развойна дейност от БВП (база 2013 г. =0.05%)	%	НСИ, ТСБ	Един в периода	0.05	0,12
Цели „20/20/20“ по отношение на климата/ енергията:					

- Намаляване на емисиите на парникови газове CO ₂	тона/годишно	ИСУН, НСИ, Отчет за изпълнение на плановете за ЕЕ	Един в периода	0,00	7258,583
- дял на ВЕИ в крайното енергийно потребление (база 2013 г. = 5.0%)	%	ИСУН, НСИ, Отчет за изпълнение на плановете за ЕЕ	Един в периода	5,0	8,0
- повишаване на енергийната ефективност (база 2013 г. = 5.0%)	%	ИСУН, НСИ, Отчет за изпълнение на плановете за ЕЕ	Един в периода	5,0	15,0
Намаляване на дела на преждевременно напусналите училище Дефиниция: относителен дял на лицата на възраст 18 - 24 години, завършили най-много основно образование и неучастващи в образование и обучение, от населението на същата възраст. (база 2013 г. = 7%)	%	НСИ, ТСБ	Един в периода	7.0	5,2
Относителен дял на населението на възраст между 25 и 64 навършени години с висше образование (%) (база 2013 г. =22,5%)	%	НСИ	Един в периода	22,5	25,9
Намаление на броя на застрашените от бедност или социално изключване База 2013 г. - 44,7 хил. души = 34,1 % от населението (източник: НСИ) Дефиниция: Показателят представлява относителния дял на лицата от цялото население, които имат еквивалентен разполагаем доход под определена линия на бедност. Линия на бедност представлява 60% от медианния разполагаем доход на еквивалентна единица.	% от населението в областта	НСИ	Един в периода	34,1	31,8

Индикаторите за резултат и общите индикатори се отнасят до наблюдението и оценката на отделните специфични цели към всеки от четирите приоритета. Преобладаващата част от индикаторите са количеството измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на специфичните цели и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Таблица 5 – Специфични индикатори по специфични цел

Приоритет / Специфична цел	Наименование на индикатора	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност (2020 г.)
Приоритет I. „Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността“						
СЦ.1.1. „Подкрепа за изграждане на местна бизнес инфраструктура и въвеждане на иновации“	Брой предприятия, получили безвъзмездна финансова помощ (общ индикатор)	брой	ИСУН	Два пъти в периода	0	75
	Брой предприятия въвели нови за фирмите или значително подобрени продукти в резултат на иновационни или научно-изследователски и развойни проекти (общ индикатор)	брой	ИСУН	Два пъти в периода	2	3
СЦ. 1.2. “Развитие на традиционни селскостопански сектори и повишаване на конкурентоспособност на селскостопанския и горския сектор“	Брой земеделски производители получили безвъзмездна финансова помощ	брой	ДФ „Земеделие“	Един път в периода	0	10
СЦ.1.3. „Развитие на култура, балнеология, зимни спортове, нови форми на туризъм, туристически маршрути и продукти“	Брой туристически атракции създадени/ подобрени	брой	ИСУН, Годишни доклади за изпълнението на ОПР	Един път в периода	0	28
	Индекс на нарастване на приходите от нощувки (база 2013 г.= 100% (4,331 млн. лв) Дефиниция: Индексът показва ръста на нарастване на приходите от нощувка в края на периода спрямо предходния период $Index = Pt/Pt-1$	%	НСИ	Един път в периода	100	118

СЦ. 1.4. „Непрекъснато развитие на човешкия потенциал, чрез обучения и повишаване на професионалната квалификация“	Участие в съвместни инициативи за местна заетост и професионално обучение (вкл. квалификация и преквалификация) (общ индикатор)	Брой лица	ИСУН, АЗ	Един път в периода	0	480
СЦ. 1.5. „Прилагане на устойчиви политики за социално включване на хора в неравностойно положение, включително маргинализирани етнически малцинствени групи“	Брой лица, ползващо подобрени социални услуги	Брой лица	ИСУН, Годишни доклади за изпълнението на ОПР	Един път в периода	0	4200
	Представители от маргинализирани групи, включително роми, които се ползват от модернизирана социална инфраструктура	Брой лица	ИСУН, Годишни доклади за изпълнението на ОПР	Един път в периода	0	620
СЦ. 1.6. „Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването“	Капацитет на подпомаганите здравни услуги (общ индикатор) База 2013 г. = 1 011 места	Брой места	ИСУН, Годишни доклади за изпълнението на ОПР, НСИ	Един път в периода	1 011	1 020
СЦ. 1.7. „Осигуряване на адекватна образователната инфраструктура и условия за развитие на културата и спорта“	Капацитет на подпомаганите образователни услуги и грижи за децата (общ индикатор)	брой	ИСУН, Годишни доклади за изпълнението на ОПР	Един път в периода	0	1 200
	Брой модернизирани и реконструирани сгради и обекти на културата	брой	ИСУН, Годишни доклади за изпълнението на ОПР	Един път в периода	0	6
	Брой изградени и реконструирани обекти и инфраструктура за професионален спорт и спорт в свободното време	брой	ИСУН, Годишни доклади за изпълнението на ОПР	Един път в периода	0	17

Приоритет II. „Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура“						
СЦ. 2.1. „Подобряване качеството на градската среда и достъпността на административната инфраструктура“	Незастроени площи, създадени или рехабилитирани в градските райони	кв. м	ИСУН, Годишни доклади за изпълнението на ОПР	Един път в периода	0	210 000
	Население ползващо се от подобрената градска среда Дефиниция: Градско население обхванато от подобрените жизненни условия в края на 2020 г.	брой	ИСУН, Годишни доклади за изпълнението на ОПР, НСИ	Един път в периода	0	79 756
СЦ. 2.2. „Подобряване качеството на живот в селските райони“	Население ползващо се от подобрената жизнена среда Дефиниция: Население извън градските центрове с подобрена жизнена среда.	Брой	ИСУН, Годишни доклади за изпълнението на ОПР, НСИ,ДФ „Земеделие“	Един път в периода	0	24 265
СЦ. 2.3. „Планиране, устройство и развитие на нови устройствени зони за разрешаване на задълбочените проблеми в квартали, населени предимно от етнически ромски малцинства“	Дял на територията с кадастрално покритие (база 2013 г.)	% от територията	АГКК	Един път в периода	18,9	21,8
	Обособени нови жилищни зони, предназначени за социални групи в крайна бедност, вкл. от етнически ромски малцинства	брой	Годишни доклади за изпълнението на ОПР	Един път в периода	0	2
СЦ. 2.4. „Развитие на транспортна инфраструктура“	Обща дължина на реконструирани или подобрени пътища от републиканската пътна мрежа	км.	АПИ, ИСУН	Един път в периода	0	98
	Обща дължина на реконструирани или подобрени пътища от републиканската пътна мрежа	км.	Годишни доклади за изпълнението на ОПР,ДФ „Земеделие“	Един път в периода	0	150
	Дял на пътната настилка в добро състояние (база 2013 г.)	%	АПИ	Един път в периода	46,4	54,8
СЦ. 2.5. „Развитие на съобщителната система“	Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет (%) (база 2013 г.)	%	НСИ	Един път в периода	52,4	57,8

	Администрации въведи цялостен електронен обмен на документи с бизнеса и гражданите	брой	Публични администрации	Един път в периода	0	10
Приоритет III „Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество“						
СЦ. 3.1. „Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии в различните аспекти на социално-икономическия живот“	Брой разработени и изпълнени проекти, подпомагащи реализацията на макро-регионални (вкл. за водни басейни) стратегии (общ индикатор)	брой проекти	Годишни доклади за изпълнение на общинските планове, ИСУН	Един път в периода	0	6
	Брой проекти за трансгранично сътрудничество, повишаващи ефективността на политиката на сближаване	брой проекти	Годишни доклади за изпълнение на общинските планове, ИСУН	Един път в периода	0	25
СЦ.3.2. "Развитие на интер - регионалното сътрудничество"	Брой проекти за междурегионално сътрудничество, повишаващи ефективността на политиката на сближаване (общ индикатор)	брой проекти	Годишни доклади за изпълнение на общинските планове, ИСУН	Един път в периода	0	5
СЦ. 3.3. "Развитие на транснационалното сътрудничество"	Брой проекти за транснационално сътрудничество, повишаващи ефективността на политиката на сближаване (общ индикатор)	брой проекти	Годишни доклади за изпълнение на общинските планове, ИСУН	Един път в периода	0	3
Приоритет IV „Устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони“						
СЦ 4.1. „Превенция на климатичните промени чрез подкрепа за преминаване към нисковъглеродна икономика и интелигентна мобилност“	Допълнителни мощности за производство на възобновяема енергия (общ индикатор) База 2012 – 44,1 мвтч = 0	мвтч	ИСУН, НСИ, Отчет за изпълнение на плановете за ЕЕ	Един път в периода	0	2,2
	Намаление на енергийното потребление в обществени и жилищни сгради	kWh/г.	ИСУН, НСИ, Отчет за изпълнение на плановете за ЕЕ	Един път в периода	0	20 518 598

СЦ 4.2. „Адаптация към последиците от климатичните промени“	Население, ползващо се от мерки за защита от пожари и други мерки за превенция на риска (общ индикатор) Дефиниция: броя населени места, които ще бъдат обхванати от мерки за превенция на риска	брой лица	Годишни доклади за изпълнение на общинските планове, ИСУН	Един път в периода	0	12 000
СЦ 4.3. „Реконструкция и доизграждане на ВИК мрежата, ПСПВ и ПСОВ“	Намаление на загубите на вода във водоснабдителната мрежа (общ индикатор) База 2011 г. = 5 856,543	хил. м ³	ВИК оператор	Един път в периода	5 856,543	5 048,902
	Дял на населението с достъп до канализацията, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води База 2013 г. Дефиниция: Индикаторът показва процентът на населението с канализационната мрежа свързана с пречиствателни станции	%	НСИ	Един път в периода	60,8	63,1
	Дял на населението в селища с обществена канализация База 2013 г. Дефиниция: Индикаторът показва процентът от жителите на една област, които живеят в селища с обществена канализация.	%	НСИ	Един път в периода	74,1	76,2
СЦ 4.4. „Изграждане на регионални системи за управление на отпадъци“	Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъците	тон	ИСУН, Общински администрации	Един път в периода	0	1 200
	Обща площ на рекултивирани терени	хектар	Общински администрации	Един път в периода	0	10

